



edu
CAC

COM ENS REPRESENTEN ELS MITJANS?

ITINERARI TRANSVERSAL | DIVERSITAT CULTURAL

PRESENTACIÓ DE L'ITINERARI	3
INTRODUCCIÓ.....	5
OBJECTIUS	6
MATERIALS NECESSARIS	7
ÀMBITS COMPETENCIALS	7
PROPOSTA DE TEMPORITZACIÓ	7
SISTEMA D'IMPLEMENTACIÓ.....	8
ACTIVITAT 1. ANALITZEM LES NOTÍCIES.....	11
TREBALL FORA DE L'AULA. OBSERVEM ELS MITJANS	16
ACTIVITAT 2. CONEGUEM EL TERRITORI	19

Itinerari transversal | Diversitat cultural

Sovint ens trobem buscant paraules “boniques” per parlar de fenòmens o situacions que, socialment, no estan gaire ben vistes. Així, ens podem referir a diversitat cultural i ens sona molt millor que si parlem de diferència cultural. Òbviament, no ens indica el mateix dir que a la nostra ciutat hi ha molts immigrants a dir que hi ha molts estrangers. I no sentim el mateix si algú ens explica que el seu barri és multicultural que si ens explica que els veïns de la seva escala són tots d'ètnies diferents i parlen llengües diferents.

Però perquè el discurs no quedi més que en això, en un discurs, cal dotar aquestes paraules de contingut i sentit. Què vol dir diversitat cultural? Qui és immigrant i qui és estranger? Què vol dir ser diferent? La diversitat és bona però la diferència espanta?

Amb aquest itinerari volem trencar la por a anomenar cada cosa pel seu nom i, per això, trencarem molts estereotips. Reconèixer les pròpies inseguretats vers la diferència i treure a la llum els prejudicis és un exercici indispensable per, justament, començar a erradicar-los.

Si la globalització ens ha permès sentir el món més petit i les fronteres més desdibuixades cal, també, que sentim les persones més a prop. Analitzarem, doncs, la responsabilitat que tenen els mitjans de comunicació a l'hora de construir el nostre imaginari col·lectiu, treballarem els conceptes d'identitat, igualtat i diferència, i vetllarem per promoure actituds fonamentades en el respecte i l'equitat, rebutjant qualsevol tipus d'actitud excloent. Rebutgem frontalment les idees supremacistes i etnocèntriques.

Què entenem per diversitat cultural?

Per diversitat cultural s'entén la multiplicitat de mitjans pels quals s'expressen les cultures dels grups i de les societats. Aquestes expressions culturals es transmeten dins i entre les societats. La diversitat cultural es manifesta no solament en les diverses formes en què s'expressa, enriqueix i transmet el patrimoni cultural de la humanitat mitjançant la varietat d'expressions culturals, sinó també a través dels diferents modes de creació, producció, difusió, distribució i gaudiment artístics, a més de les tecnologies emprades.

Com funciona l'itinerari?

Amb aquest itinerari transversal us proposem treballar les unitats didàctiques eduCAC amb un fil conductor: la diversitat cultural. Hi trobareu **propostes específiques per complementar el treball de les unitats didàctiques** posant el focus en com es generen **els sentiments de pertinença i d'identificació** amb una cultura o diverses. Per fer-ho, us proposem reflexionar sobre els **conceptes d'igualtat, desigualtat, diferència i diversitat** en un context en què la globalització és total i hi ha el risc que es converteixi en totalitzadora. Cal, doncs, que reconeguem les incerteses i els reptes de conviure de forma multicultural i que siguem capaços d'identificar el paper que juguen els mitjans de comunicació en la construcció de l'imaginari col·lectiu.

Propostes per treballar la diversitat cultural a les unitats didàctiques

Unitat didàctica | Quin xou!

Entretenir-nos mirant què els hi passa als altres a través de les pantalles s'ha convertit en un hàbit més, però... què hi ha de realitat en els *realities*?

Ens posem a la seva pell

Aprofundirem en l'anàlisi sobre els valors que transmeten els xous televisius, posant el focus sobre com nosaltres mateixos ubiquem les persones en determinades caselles en funció del seu aspecte físic. Què implica classificar les persones en blanques, negres, vermelles o grogues?

Unitat didàctica | Cinema, més que entreteniment

Aprenem a entendre com funciona el llenguatge cinematogràfic i convertim-nos en espectadors crítics!

Construcció d'estereotips culturals

Tot allò que serveix per explicar-nos històries determina la construcció del relat. Un relat que es pot convertir en realitat en les nostres mentes. Analitzem a través de quins mitjans se'ns transmeten certs estereotips culturals i convertim-nos en espectadors crítics o en creadors d'històries amb consciència.

Unitat didàctica | L'espectacle dels fets Projecte d'aula | Fem periodisme!

Podem treballar primer conceptes com el sensacionalisme o l'espectacularització de la informació. O bé posar-nos a la pell dels periodistes i en un equip d'informatius.

Com ens representen els mitjans?

La manera com els mitjans ens mostren el món condiona la nostra manera de veure'l i entendre'l. Analitzem la diversitat cultural als mitjans i desenvolupem una mirada crítica per erradicar els prejudicis i els estigmes que es col·loquen damunt de determinats col·lectius de persones.

DIVERSITAT CULTURAL | COM ENS REPRESENTEN ELS MITJANS?

En el context actual, resulta innegable que els mitjans de comunicació tenen un impacte molt fort en la construcció de l'imaginari col·lectiu. Sigui a través d'imatges, de missatges audiovisuals o de simple text, allò que veiem, llegim i escoltem des de diversos mitjans influeix directament sobre la nostra visió i percepció del món. Però... en som conscients d'això?

Aprendre a analitzar la informació que ens arriba en qualsevol format és, cada vegada més, una tasca fonamental per convertir-nos en persones amb criteri propi, que no es limitin a reproduir els estereotips i els prejudicis que impregnen les nostres pantalles. Sobretot en una realitat en què, immersos en l'univers digital, l'actualitat avança a un ritme vertiginós, els mitjans cerquen titulars impactants que captin els nostres clics i els ciutadans i ciutadanes ens convertim en amplificadors d'aquests missatges a través de les xarxes socials.

En aquest sentit, i partint de la premissa que només existeix allò que es veu i es reproduïx, analitzarem com ens representen els mitjans de comunicació. En un "ens" que fa referència a la societat catalana, entenent-la amb tota la seva diversitat cultural, perquè... Existeix una Catalunya amb tons de pell infinits? I amb creences religioses diverses? O no? Què ens fa veure'ns iguals o diferents als altres?

Analitzem la nostra forma de mirar, classificar i identificar, i comparem-la amb les mirades i els marcs que ens imposen els mitjans de comunicació.

OBJECTIUS

- Utilitzar amb autonomia i esperit crític els mitjans de comunicació i les TIC, per obtenir, interpretar i elaborar informacions i opinions.
- Ser capaços d'explicar, amb les seves paraules, què és una notícia, i què diferencia una notícia rigorosa d'una sensacionalista; què diferencia una notícia que atent a la diversitat d'una notícia que estigmatitza a les persones.
- Potenciar una actitud activa i una mirada crítica a l'hora de rebre informació, cercar-la i compartir-la a través dels mitjans de comunicació i d'internet.
- Obrir la mirada a l'atenció a la diversitat entre persones i erradicar els prejudicis.
- Saber transmetre i defensar al grup una opinió o posicionament personal respecte d'un tema proposat i aprendre a consensuar una idea.
- Potenciar els valors de respecte, diàleg, responsabilitat i cooperació a través dels debats i el treball en equip.
- Ser capaços de treballar i d'assolir objectius en grup.
- Mobilitzar els continguts apresos, així com la creativitat i les habilitats socials, per a l'elaboració d'una notícia o d'un canal de notícies.
- Expressar-se oralment i audiovisualment de manera coherent i adequada per a l'elaboració d'un producte informatiu i/o d'un projecte audiovisual.

MATERIALS NECESSARIS

- Guia per al professorat
- Projector a l'aula per a la visualització dels vídeos
- Pissarra o suport digital
- Ordinadors o dispositius amb accés a internet
- Diferents edicions de diaris en paper (opcional)

ÀMBITS COMPETENCIALS

- Àmbit lingüístic
- Àmbit tecnològic
- Àmbit social
- Àmbit de cultura i valors
- Àmbit digital
- Acció tutorial

PROPOSTA DE TEMPORITZACIÓ

2 sessions d'1 hora

SISTEMA D'IMPLEMENTACIÓ

Aquesta proposta de l'itinerari 'Diversitat cultural' pot complementar el treball de la ['Unitat didàctica 2 | L'espectacle dels fets'](#), així com del ['Projecte d'aula Fem periodisme!'](#).

Si optem per desenvolupar aquestes activitats en relació a la ['Unitat didàctica 2 | L'espectacle dels fets'](#), us proposem ampliar l'anàlisi de notícies que proposa la unitat didàctica parant especial atenció a com són les notícies quan fan referència a situacions relacionades amb persones migrades, o de diferents ètnies o religions. Analitzarem, per exemple, quan i per què se citen els llocs de naixement o els diversos trets culturals de les persones implicades en les notícies i quan no. Treballarem la informació que emeten els mitjans de comunicació, aprenent a analitzar quines notícies s'elaboren amb rigor i sense prejudicis de cap tipus i quines prioritzen el sensacionalisme, reproduïxen estereotips o emeten judicis de valor intencionadament.



També podem anar encara més enllà i seguir treballant aquesta temàtica posant-nos a la pell dels periodistes, amb el ['Projecte d'aula | Fem periodisme'](#). Creem un canal de notícies que atengui la diversitat cultural de la nostra societat! Tant si optem per desenvolupar només les propostes de l'itinerari, com si ho fem en relació a la ['Unitat didàctica 2 | L'espectacle dels fets'](#), el projecte d'aula serà la culminació del procés de treball.

ESTRUCTURA DE LA PROPOSTA DIDÀCTICA

ANALITZEM LES NOTÍCIES

Activitat 1 / Durada orientativa: 1 hora

PROPOSTA D'ACTIVITATS				
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS I RECURSOS	ORGANITZACIÓ A L'AULA	DURADA ORIENTATIVA
Activitat inicial	<p>Activitat 1: Analitzem les notícies</p> <p>1.1: Escollim una notícia</p> <p>Repassem les diferències entre una notícia rigorosa i una sensacionalista. En grups, busquem una notícia per analitzar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Guia per al professorat ▪ Ordinadors i/o diferents edicions de diaris en paper ▪ Connexió a internet (opcional) 	Disposició en grups de 5-6 alumnes	20'
Activitats de desenvolupament	<p>1.2: Anàlisi de la notícia</p> <p>Cada grup analitza la notícia escollida segons els ítems marcats i responent unes preguntes que repartim.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Guia per al professorat 	En grups de 5-6 alumnes	20'
Proposta de síntesi	<p>1.3. Compartim observacions i conclusions</p> <p>Grup per grup, presenten les conclusions a les quals hem arribat i obrim un debat. Expliquem l'activitat per fer fora de l'aula.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Guia per al professorat 	En grups de 5-6 alumnes	20'

CONEGUEM EL TERRITORI

Activitat 2 / Durada orientativa: 1 hora

PROPOSTA D'ACTIVITATS				
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS I RECURSOS	ORGANITZACIÓ A L'AULA	DURADA ORIENTATIVA
Activitat inicial	<p>Activitat 2: Coneguem el territori</p> <p>2.1. Compartim i comparem les dades recollides amb el treball fora de l'aula.</p> <p>Cada grup presenta les dades recollides i presenta unes conclusions inicials.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat 	Grups de 5-6 alumnes	20'
Activitats de desenvolupament	<p>2.2. Identifiquem els nostres prejudicis</p> <p>Repassem quins patrons socioculturals pensem que són majoritaris en la societat catalana i plantegem preguntes per desvetllar els nostres prejudicis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat 	Disposició habitual	20'
Proposta de síntesi	<p>2.3. Catalunya no és blanca</p> <p>Veiem el capítol "Catalunya no és blanca", del programa <i>Quan arribin els marcians</i>, de TV3, i plantegem unes preguntes per obrir debat i arribar a unes conclusions.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Guia per al professorat 	Disposició habitual	20'

ITINERARI TRANSVERSAL | DIVERSITAT CULTURAL COM ENS REPRESENTEN ELS MITJANS?

Després del treball realitzat a la sessió 1 de la **'Unitat didàctica 2. L'espectacle dels fets'** haurem entès les diferències entre una notícia redactada amb rigor i una notícia que converteix els fets en espectacle amb el principal objectiu d'atraure la nostra atenció. A més, haurem après quines són les claus per elaborar notícies amb rigor. Ara, us proposem anar una mica més enllà i analitzar com ens representen les notícies, com representen la nostra societat. Fixem-nos en el món que ens mostren: vivim en un únic context de persones blanques i rosses? **Els mitjans representen de forma realista i equitativa la societat on vivim?** Quins adjectius s'utilitzen més sovint per descriure un determinat tipus de persones i un altre? Totes les víctimes són tractades i representades des d'un mateix patró informatiu? I totes les persones que agradeixen? Parem atenció a aquests detalls per dotar-nos d'eines que ens ajudin a detectar i rebutjar els estereotips que reproduïxen els mitjans.

ACTIVITAT 1. ANALITZEM LES NOTÍCIES

En la sessió 1 de la **'Unitat didàctica 2. L'espectacle dels fets'** comencem treballant els elements que ha de tenir una notícia perquè la puguem considerar rigorosa i, organitzats en grups de 5, busquem una notícia d'actualitat en format audiovisual d'un mitjà de comunicació per analitzar-la.

Per complementar el treball de l'espectacularització de la informació amb aquesta proposta de l'**'Itinerari transversal Diversitat cultural'**, començarem repassant tot allò treballat a la primera sessió de **'L'espectacle dels fets'** i tornarem a organitzar-nos en grups de 5 per buscar una notícia d'actualitat, sigui en format audiovisual o en format paper. Aquesta vegada, però, **cercarem alguna notícia que tracti algun tema relacionat amb la immigració**, o que, tractant qualsevol temàtica, **s'hi esmentin persones d'altres cultures, de diverses procedències, religions, costums, etc.** Podem cercar les notícies d'algun telenotícies, vetllant perquè entre tots i totes analitzem notícies de diferents mitjans. Però també podem optar per notícies en altres formats, ja que la informació ens arriba a través de múltiples canals, com són els programes de reportatges, els matinals, les xarxes socials, els diaris digitals, etc.

1.1. Escollim una notícia

Abans de començar, repassarem aquells aspectes fonamentals que ens serveixen per diferenciar si estem davant d'una notícia rigorosa o d'una notícia sensacionalista, és a dir, que només vol atraure l'audiència:

Una **notícia rigorosa** és aquella que...

- Té com a objectiu informar l'audiència.
- Basa el seu discurs en què, qui, com, quan, on i per què dels fets d'actualitat.
- Utilitza un llenguatge precís, rigorós.
- Les seves fonts d'informació hi són contrastades i fiables.
- Mostra els fets amb la màxima objectivitat.
- Descarta la informació innecessària en pro d'informar de manera precisa i clara.
- Fa ús d'imatges necessàries i descriptives per contextualitzar i n'utilitza d'amateurs només si és necessari.

Una **notícia-espectacle** és aquella que...

- Té com a objectiu atraure l'audiència.
- Basa el seu discurs en el dramatisme propi de la ficció (música, ritme, etc.)
- Utilitza un llenguatge col·loquial.
- Les fonts sovint no estan contrastades o en desconeixem l'origen.
- Mostra els fets de manera exagerada.
- Utilitza elements emocionals per aconseguir l'empatia del públic.
- Fa ús d'imatges sensacionalistes i impactants, sovint sense tenir en compte la sensibilitat del públic, i utilitza molts cops imatges d'origen amateur.

Una vegada repassats aquests aspectes, mirarem el [Manual d'ús, dins del Llibre d'Estil de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals](#), amb recomanacions per tractar aquells temes relacionats d'alguna manera amb la immigració.

També podeu donar un cop d'ull a [l'Informe sobre la diversitat i la igualtat a la televisió](#), elaborat pel CAC, en base a un estudi exhaustiu sobre el tractament de la diversitat en varis canals de televisió durant l'any 2016.

Per ajudar a l'alumnat a prendre consciència de la quantitat de notícies que es redacten reproduint estereotips i perquè s'acostumin a detectar aquell tipus d'informacions que són discriminatòries vers determinats col·lectius de persones, podeu presentar a l'aula el web [Observatori del Discurs Discriminatori als Mitjans](#), en el que trobarem, entre altres coses, anàlisis específiques de notícies actuals de diversos mitjans de comunicació que són discriminatòries.

Així, un cop tots i totes tenim clar en què fixar-nos per saber davant de quin tipus de notícia ens trobem, deixarem un temps per **fer la cerca de la notícia que treballarà cada grup**. Podem fer aquesta cerca a través d'internet, si disposem d'un ordinador per a cada grup i accés a internet, o a través de diaris en paper. En aquest segon cas, haurem hagut de portar a l'aula diversos diaris per tal que puguem fer la cerca in situ, procurant que comptem amb mitjans de diverses línies editorials.

1.2. Anàlisi de la notícia

A continuació, visualitzarem les notícies seleccionades per cada grup i procedirem a fer l'anàlisi. Per analitzar-les, agafarem la mateixa taula proporcionada en la sessió 1, al punt 2.2, de la **'Unitat didàctica 2. L'espectacle dels fets'**.

Pregunta	Si	No	Justificació
És rellevant el que explica la notícia?			
Explica el què, qui, com, quan, on i per què dels fets (o la majoria)?			
Sembla que la informació hagi estat contrastada per fonts fiables?			
El discurs és objectiu? O es percep una intenció o posicionament en relació als fets?			
En la narració dels fets, es dramatitza o s'exagera la seva gravetat?			
Es posa l'accent en els aspectes tràgics o emocionals a través del discurs o la música?			
Tota la informació que es dóna és necessària o no s'explica informació irrellevant o anecdòtica que trivialitza els fets?			
Les imatges que es mostren busquen la descripció dels fets i no l'emoció? O són imatges espectaculars i/o impactants?			
Es personalitzen els temes buscant la part més humana dels fets?			

Si la majoria de les respostes són positives, la notícia escollida seria un bon exemple de periodisme que no cau en l'espectacularització dels fets. Ara, però, afegirem alguns ítems a tenir en compte:

DIVERSITAT CULTURAL | Com ens representen els mitjans?

Pregunta	Si	No	Justificació
Explicita la nacionalitat, el lloc de naixement o el color de pell de les persones que apareixen a la notícia sense que sigui rellevant pel que s'explica?			
Tracta la immigració com un problema en si mateix?			
Converteix la situació personal d'una persona en un qualificatiu o una etiqueta? Per exemple, referint-se a la persona com "un sense papers" o "un il·legal".			
Es relacionen directament certes ètnies o col·lectius amb activitats delictives?			
S'utilitzen imatges estereotipades segons l'ètnia, el color de pell, etc. de les persones en qüestió?			
Es presenten les persones migrades com un col·lectiu a part de la nostra societat? O de la que només hi participen quantitativament? Per exemple, fan pujar la natalitat, paguen més o menys impostos, es beneficien de beques/ajudes...			
Es parla de segona i tercera generació d'immigrants?			
S'associen certs problemes d'un barri amb la residència en el mateix d'un determinat col·lectiu de persones?			
S'utilitza el terme 'radicals' només per fer referència a persones d'una religió determinada?			

DIVERSITAT CULTURAL | Com ens representen els mitjans?

Si en la notícia que hem analitzat, algunes de les respostes recollides són afirmatives, es tractaria d'un exemple de periodisme que estigmatitza les persones segons el seu origen, lloc de naixement, color de pell, religió, situació personal o jurídica, etc. És a dir, estarem davant d'una notícia que reproduïx estereotips.

Recordem que...

Consumir informació espectacularitzada comporta que cada cop tinguem menys sensibilitat a l'hora de veure les imatges i, el que és més important, que trivialitzem els fets i perdem la capacitat de donar importància a elements que la tenen. Ser conscients d'aquest fet ens permet rellegir el que veiem per tal de ser persones més informades i amb una mirada crítica sobre el món.

Si la nostra classe és de 1r o 2n d'ESO...

Per facilitar el desenvolupament de l'activitat, recomanem fer primer l'anàlisi d'una notícia de manera conjunta, amb una notícia proposada pel professor o professora. D'aquesta manera, els serà més fàcil fer l'exercici d'anàlisi segons els paràmetres indicats.

A continuació, es replicarà el procés en el treball de grup amb la notícia que hagin cercat o que els hi hàgim donat.

El professor o professora també pot optar per pre-seleccionar les notícies i repartir-les a l'aula. O per donar a cada grup una notícia clarament estereotipada i una altra rigorosa, per tal que observin les diferències de forma més evident.

Si la nostra classe és de 3r o 4t d'ESO...

En aquest cas, podem repartir la taula als grups i que directament facin l'anàlisi pel seu compte.

Per anar més enllà, podem proposar que cerquin notícies a diversos mitjans: canals de televisió, diaris en paper, mitjans i canals digitals (diaris i revistes digitals, canals de Youtube, xarxes dels mitjans de comunicació, etc.).

També podem proposar que continuïn fent l'anàlisi durant els següents dies, observant els mitjans fora de l'aula.

1.3. Compartim observacions i conclusions

Quan tots els grups acabin l'activitat, ens reunirem per tal de compartir el que hem detectat. Així doncs, **cada grup mostrarà la notícia escollida** i haurà d'argumentar per què considera que la notícia analitzada és rigorosa o no, i si reproduïx o no estereotips. Hauran d'argumentar, també, què els ha fet decantar-se per una opció o l'altra.

A més, per tal d'incentivar el debat, podem plantejar les qüestions següents:

DIVERSITAT CULTURAL | Com ens representen els mitjans?

- Quan hem fet la cerca de la nostra notícia, quin tipus d'informació hem detectat que apareixia amb més freqüència fent referència a persones amb diversos orígens, cultures, religions, etc.? És a dir, eren notícies sobre política, delinqüència, guerra, cultura, famosos, etc.?
- De totes les notícies analitzades, quantes hem vist que cauen en l'estigmatització d'un col·lectiu de població segons una sèrie de patrons culturals?
- Després dels diversos exemples analitzats, quins elements d'estigmatització hem vist que es repeteixen més? Per exemple, referenciar la nacionalitat dels protagonistes sense que sigui rellevant o només quan es tracta de situacions negatives. O convertir la situació personal d'una persona en un qualificatiu o etiqueta.
- Ens havíem fixat alguna vegada en aquest tipus d'etiquetes o de descripcions segons qui són els protagonistes del relat?
- Si paréssim atenció a cada informació que rebem, seríem capaços de detectar aquests patrons en altres notícies?
- Què podem fer per "immunitzar-nos" davant dels estereotips que reproduïxen els mitjans? Com podem detectar-los i rebutjar-los?

TREBALL FORA DE L'AULA. OBSERVEM ELS MITJANS

Ara que comptem amb eines per detectar quin tipus de notícies transmeten els mitjans de comunicació i quan estan impregnades d'estereotips, podem anar un pas més enllà. Com a treball fora de l'aula, observarem amb atenció els mitjans de comunicació. I com que els missatges dels mitjans de comunicació ens arriben per múltiples canals, ens fixarem en els telenotícies, però també en diaris, mitjans digitals, sèries, etc. I ens fixarem en quina mesura apareixen representades persones de diferents tons de pell, amb diversos accents, amb diferents trets culturals que les identifiquen com a tal, de diverses ètnies o religions, etc.

- Per fer entre tots i totes una **anàlisi representativa dels diferents canals pels quals ens arriben les notícies**, ens repartirem, en els mateixos grups, diferents tipus de mitjans a analitzar. Per exemple, un grup es centrarà en els telenotícies; un altre en els mitjans digitals; un altre, en les xarxes socials; un altre, en les sèries, etc.
- Cada grup haurà d'analitzar mitjans diferents dins del tipus que li hagi tocat, per tal de poder veure com es tracta la diversitat en diferents mitjans. Per exemple, el grup dels telenotícies haurà de mirar telenotícies de diferents cadenes de televisió. Podem establir que hagin d'analitzar tants telenotícies com membres tingui el grup, de manera que puguin triar si se'ls reparteixen per analitzar-los individualment i després posar-ho en comú o si es troben per fer-ho conjuntament.
- Com que necessitem recollir les dades de la mateixa manera per contrastar-les després entre tots i totes, repartirem a cada grup una taula que hauran de completar amb l'anàlisi de cada mitjà analitzat, incloent-hi les dades següents:

DIVERSITAT CULTURAL | Com ens representen els mitjans?

- ❑ **El programa i mitjà de comunicació** que han analitzat.
- ❑ **El territori on s'ha produït.** És a dir, si és una sèrie creada i produïda dins o fora de Catalunya, etc.
- ❑ **Les persones que hi apareixen i els seus rols i característiques socioculturals.**
- ❑ **Si detectem estereotips associats** a les persones que hi apareixen. Per exemple, si les persones de pell negra només hi apareixen relacionades amb fets delictius o sempre són de classe baixa. O si només es fa referència a la religió musulmana associant-la a actes terroristes. O si s'especifica la nacionalitat d'un agressor només quan no és català ni espanyol o quan és d'un país no membre de la UE, o si les úniques persones exitoses o expertes que apareixen són homes blancs.

Per tal de recollir totes aquestes dades, els hi facilitarem la taula següent:

Programa/mitjà:		Territori de producció:	
Pregunta	Quin rol tenen dins del programa?	Quines característiques socioculturals tenen?	Hi detectem algun estereotip?
Quan apareixen persones blanques...			
Quan apareixen persones amb tonalitats de pell diverses...			
Quan apareixen persones de Catalunya...			
Quan apareixen persones d'altres territoris de l'estat espanyol...			
Quan apareixen persones d'altres països...			

DIVERSITAT CULTURAL | Com ens representen els mitjans?

A més de la taula que cada grup haurà d'omplir, podem repartir les següents preguntes entre l'alumnat, que els ajudaran a acotar més la mirada:

- Quan es demana l'opinió a persones del carrer (veïnat, testimonis, víctimes, assistents a concerts o actes culturals, etc.) acostumen a aparèixer persones que no siguin blanques o que no tinguin uns trets facials típicament occidentals?
- Si heu vist representada alguna persona que no segueix el patró que tenim associat com a típicament català, quin paper ocupa en l'escena? Per quin motiu hi apareix?
- Algun dels personatges de les vostres sèries preferides o algun dels *youtubers* o *influencers* que seguiu té un aspecte que no sigui típicament occidental?
- En els mitjans impresos, quantes vegades i en quin context apareixen imatges de persones amb un color de pell que no sigui blanc? Per quin motiu hi apareixen?
- Quines religions apareixen en els mitjans i programes que veieu normalment? I com són presentades aquestes religions?

Podeu recordar-los que tenen al seu abast el web [Observatori del Discurs Discriminatori als Mitjans](#). Consultar-lo amb calma des de casa, els pot servir per afinar més la mirada a l'hora de detectar aquelles informacions poc rigoroses.

ACTIVITAT 2. CONEGUEM EL TERRITORI

Amb aquesta segona activitat coneixerem quina és la diversitat sociocultural que podem observar en el territori català i descobrirem com la representen els mitjans de comunicació normalment.

I, justament, per no obrir debats basats només en percepcions personals o amb idees predeterminades, repassarem els resultats de la feina de la sessió anterior i del treball fora de l'aula sobre la representació de la diversitat cultural que observem als mitjans de comunicació. A continuació, reflexionarem sobre els resultats obtinguts i **investigarem sobre quina és la realitat sociocultural del nostre territori, la geografia catalana**. Es correspon la realitat catalana amb aquella que ens mostren els mitjans?

2.1. Compartim les dades recollides

Començarem aquesta segona sessió posant en comú les dades recollides en el treball fora de l'aula. Així doncs, **cada grup haurà de sortir davant de l'aula i presentar els programes i mitjans que hagi analitzat** i la taula amb les dades que ha recollit.

Quan tots els grups hagin presentat el seu recull de dades i observacions, dedicarem una estona a compartir conclusions. **Obrirem el debat** a partir dels resultats de les taules i repassant les preguntes que ja ens vam fer durant la sessió anterior.

2.2. Identifiquem els nostres prejudicis

És probable que, conscientment o inconscient, tots i totes tendim a pensar que la majoria d'habitants de Catalunya compleixen una sèrie de patrons: de comportament, de caràcter físic o cultural... Per constatar si això és així o no, i veure quins són els patrons que el nostre alumnat assenyalaria com a majoritaris de la societat catalana, començarem plantejant, precisament, aquesta qüestió: **Quins patrons pensem que són majoritaris en la població catalana?**

Per patrons ens referim, en aquest cas, a aquelles característiques que trobem que es repeteixen entre les persones d'una societat, que poden fer referència tant a paràmetres físics com a aspectes més culturals o de comportament. En aquest cas, el terme "patró" l'entendem com a sinònim de "model" o "motlle", com si poguéssim identificar una persona catalana segons una sèrie de paràmetres.

Deixarem una estona per pensar-hi, per comprovar quines són les reaccions davant d'una pregunta tan àmplia. Per acotar una mica més la qüestió i dinamitzar el debat, podem plantejar preguntes com les següents:

DIVERSITAT CULTURAL | Com ens representen els mitjans?

- On han nascut la majoria de catalans i catalanes?
- De quin color tenen la pell?
- Quina és la religió més estesa en el territori català?
- Hi ha una sola llengua que identifiqui la població catalana? Quina?

Possibles percepcions de l'alumnat, tot i que podran variar en funció del barri o municipi del centre educatiu

- La majoria de catalans i catalanes són nascuts a Catalunya o, com a molt, tenen lligams i parentiu amb altres territoris de la geografia espanyola.
- Pràcticament tots els ciutadans catalans són blancs.
- La religió majoritària és el cristianisme o, potser afegixen, hi ha una gran part de la població que és atea.
- Tots els catalans parlen català. O tots els catalans parlen català i castellà. O tots els catalans parlen més d'una llengua.

Amb tot plegat, mirarem de definir quins són els patrons que assenyalarien com a propis de la societat catalana i, a mesura que vagin sortint, els anirem apuntant a la pissarra.

A continuació, plantejarem noves preguntes, **per acotar alguns conceptes i també per generar debat**. A més a més, ens serviran per veure quina visió té l'alumnat de la nostra societat:

- Què és la identitat cultural? I la diversitat cultural?
- A Catalunya hi ha molta diversitat cultural o poca? I al nostre municipi/barri?
- Quines nacionalitats conviuen en el nostre territori?
- A part del català i el castellà, quines altres llengües es parlen més a Catalunya?
- Diferenciem entre persones autòctones i nouvingudes? O no ens plantejem aquesta diferenciació?
- Si ho fem, què ens indica que una persona és nouvinguda?
- Si veiem una dona amb un mocador al cap, com a tret específic de la religió musulmana, penseu que pot ser catalana o, automàticament, assumiu que té una altra nacionalitat?
- I si veieu una persona amb trets físics asiàtics o amb un color de pell més fosc, automàticament us dirigiu a ella en castellà o en una altra llengua que no sigui el català? Per què?

En el cas que les preguntes fins aquí plantejades generin, efectivament, debat, deixarem que aquest flueixi, prioritzant escoltar totes les opinions i punts de vista, sense jutjar d'entrada els prejudicis que puguin sorgir. Caldrà, però, que vetllem i ens assegurem de que qualsevol observació o valoració es faci des del respecte i sense tolerar comentaris racistes de cap

DIVERSITAT CULTURAL | Com ens representen els mitjans?

tipus. Si observem que apareixen reiteradament certs prejudicis, podem apuntar-los a la pissarra, ja que, de mica en mica, mirarem d'anar-los desmuntant.

2.3. Catalunya no és blanca

Un cop hem identificat els prejudicis més estesos que es troben a l'aula, visualitzarem el vídeo següent, del programa *Quan arribin els marcians*, de TV3.

Títol	Duració
Catalunya no és blanca	8:59

A continuació, subratllarem dues de les dades que apareixen al principi del programa:

- Segons el demògraf Andreu Domingo, un 70% de la població catalana, directa o indirectament, som fruit de la immigració del segle XX.
- Actualment, un 17% de la població catalana és d'origen estranger.

I, finalment, plantejarem les preguntes següents, que ens serviran per vehicular unes conclusions de tot el que hem estat treballant en aquesta proposta didàctica:

- Ens sorprenen les dades que aporta el demògraf Andreu Domingo?
- Què és el que més ens ha cridat l'atenció del que es planteja en el programa?
- Canviaríem alguna de les afirmacions que hem fet inicialment sobre quins són els patrons majoritaris de la societat catalana?
- Ens hem plantejat alguna vegada per què en les sèries, en les pel·lícules o el teatre català és tan poc comú trobar personatges amb un color de pell que no sigui blanc? O que apareguin personatges que, explícitament, tinguin uns trets culturals no típicament occidentals?
- Per què es dona aquesta circumstància? És casualitat o un simple descuit?
- Considerem que els mitjans de comunicació, en general, reproduïxen de forma proporcionada la realitat sociocultural que hi ha en el nostre país?

Arribats fins aquí, podem continuar amb les sessions 2 i 3 de la '[Unitat didàctica 02. L'espectacle dels fets](#)', que ens porten cap a la creació d'una notícia. O podem optar per continuar amb el '[Projecte d'aula 01. Fem periodisme!](#)', on trobarem les pautes per crear un canal de notícies.

En qualsevol dels dos casos, l'elaboració de notícies que fem a partir d'ara podrà comptar amb una visió del món més propera a la realitat i haurem de vetllar per explicar els fets sense caure en prejudicis ni estereotips culturals.

edu
CAC

The image features the text "edu" and "CAC" in a bold, black, sans-serif font. The word "edu" is positioned above "CAC". To the left of "edu" is an orange L-shaped graphic element consisting of a vertical line and a horizontal line extending to the right. To the right of "CAC" is another orange L-shaped graphic element consisting of a horizontal line and a vertical line extending downwards.